

Minister Sprawiedliwości

DL-V.6900.1.2025

Warszawa, 24 października 2025 r.

dot. DOB.WOKRiZ.6613.96.2025

Pan

Łukasz Jachimowicz

Sekretarz

Rady Działalności Pożytku Publicznego

Szanowny Panie Sekretarzu,

odpowiadając na pismo z 16 września 2025 r., znak jw., przy którym przedłożono uchwałę nr 107 Rady Działalności Pożytku Publicznego w sprawie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (B890), zwanego dalej „projektem rozporządzenia”, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

1. Odnosząc się do zastrzeżenia dotyczącego wzrostu obciążeń organizacyjnych i finansowych realizatorów zadań publicznych, w tym organizacji pozarządowych, wskutek wprowadzenia nowych wymogów technicznych związanych z udzielaniem nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego za pomocą środków porozumiewania się na odległość, pragnę zauważyć, że koszty wyposażenia punktów nieodpłatnej pomocy prawnej w dodatkowe wyposażenie, jakim są słuchawki wraz z mikrofonem, nie dotyczą organizacji pozarządowych zaangażowanych w system nieodpłatnej pomocy prawnej. Koszty związane z ich zakupem powiaty będą mogły ponieść z części dotacji przeznaczonej na wyposażenie punktu. W związku z tym wprowadzenie powyższego wymogu nie powinno spowodować dodatkowych wydatków dla budżetu organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego. Przyjmuje się, że koszt zakupu słuchawek nie będzie przekraczał kilkudziesięciu złotych na punkt nieodpłatnej pomocy prawnej. Projektowane rozwiązanie nie powinno spowodować zatem dodatkowych kosztów po stronie organizacji pozarządowych i wykonawców, gdyż w przeciwieństwie do świadczenia usług w okresie pandemii COVID-19 osoba udzielająca nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego będzie znajdowała się w punkcie i korzystała ze sprzętu, Internetu i łącza telefonicznego zapewnionego przez powiat.

Ponadto należy zauważyć, że w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 września 2025 r. w sprawie wysokości kwoty bazowej w 2026 r. Dz. U. poz. 1255), kwota bazowa na 2026 rok, stanowiąca podstawę ustalenia wysokości dotacji na finansowanie zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej,

świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej – została podniesiona do wysokości 6 310 zł (wzrost o 3,38 %), co niewątpliwie wpłynie na możliwość poniesienia przez jednostki samorządu terytorialnego kosztu zakupu wyposażenia umożliwiającego świadczenie porad za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość.

2. Nawiązując do podniesionych niejasności proceduralnych związanych z trybem zdalnym udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej (braku precyzyjnych zasad m.in. potwierdzania danych i oświadczeń składanych ustnie, dokumentowania kontaktów i postępowania w razie problemów technicznych) w pierwszej kolejności należy wskazać, że sposób sformułowania powyższej uwagi utrudnia poczynienie ustaleń w jakim zakresie wskazane przepisy są nieprecyzyjne. Nowelizowane rozporządzenie zawiera jedynie część regulacji dotyczącej sposobu potwierdzania danych i oświadczeń, zaś większość przedmiotowej materii została uregulowana na poziomie ustawowym. Ponadto, znowelizowane brzmienie art. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, zwanej dalej „ustawą”, które wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2026 r., przewiduje jasne zasady w zakresie odbierania oświadczeń składanych za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Powiaty wypracowały indywidualne rozwiązania na wypadek problemów technicznych już w czasie pandemii COVID-19, gdy na terenie kraju funkcjonowały porady w formie zdalnej. Jednakże w razie problemów technicznych starosta powinien uzgadniać z wykonawcą, czy też organizacją pozarządową, sposób realizacji nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub nieodpłatnej mediacji.

3. Odpowiadając na zastrzeżenie, że w projekcie rozporządzenia zawarto niewystarczające rozwiązania dla osób ze szczególnymi potrzebami w postaci braku minimalnych standardów dostępności i zasad zwrotu kosztów dojazdów przy świadczeniach poza punktem, pragnę zauważyć, że projekt rozporządzenia uzupełniono o regulację wskazującą, iż osoby, o których mowa w art. 8 ust. 8 ustawy (osoby ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście, oraz osoby doświadczające trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się), przy dokonywaniu zgłoszenia korzystania z pomocy za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość informują o dostępnych tym osobom środkach porozumiewania się na odległość, tak aby można było zapewnić tym osobom dostępne dla nich środki komunikowania, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Jeżeli natomiast ww. osoby chciałyby umówić wizytę poza punktem, wówczas dokonując zgłoszenia wskazują, że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 8 ust. 8 ustawy, a zatem, że są osobami ze znaczną niepełnosprawnością ruchową lub doświadczają trudności w komunikowaniu się. Taka osoba nie jest jednak obowiązana do wykazywania tych okoliczności za pomocą dokumentów, ma jedynie wskazać w trakcie zgłoszenia telefonicznego lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej, o których mowa w art. 8 ust. 5 ustawy, że takie

okoliczności zachodzą. Celem zaproponowanego rozwiązania jest zapewnienie, że już w momencie zapisu, starosta będzie otrzymywał informację o potrzebie zapewnienia dostępności pomocy i formie zapewnienia tej dostępności. Dzięki temu będzie możliwe dostosowanie formy wizyty i środków porozumiewania się z osobą potrzebującą do możliwości wynikających z indywidualnej sytuacji tej osoby.

Kwestia zwrotu kosztów dojazdu w przypadku udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego poza punktem nie może zostać uregulowana w nowelizowanym rozporządzeniu, gdyż wykracza poza zakres upoważnienia zawartego w art. 13 ustawy. Powiaty, będąc odpowiedzialnymi za realizację przedmiotowego zadania zleconego z zakresu administracji rządowej, powinny indywidualnie wypracować mechanizmy zwrotu kosztów dojazdu przy potrzebie świadczenia pomocy poza punktem nieodpłatnej pomocy, a także standardy dostępu dla osób ze szczególnymi potrzebami zgodne z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, dostosowane do potrzeb i wyzwań występujących na ich obszarze, a wynikających z realizacji zadań przewidzianych w ustawie.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości

Arkadiusz Myrcha

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/